

WŁĄCZ MYŚLENIE!

Autor scenariusza: Małgorzata Marzycka

Blok tematyczny: Jesień dary niesie

Scenariusz nr 8

I. Tytuł scenariusza zajęć : „Wyznaczanie kierunków ”

II. Czas realizacji: 2 jednostki lekcyjne.

III. Edukacje (3 wiodące): polonistyczna, przyrodnicza, społeczna.

IV. Realizowane cele podstawy programowej:

- **Edukacja polonistyczna:**
  - Uważnie słucha wypowiedzi i korzysta z przekazywanych informacji 1.1a
  - Tworzy wypowiedzi w formie ustnej i pisemnej 1.3a
  - Uczestniczy w rozmowach, zadaje pytania, udziela odpowiedzi i prezentuje własne zdanie; poszerza zakres słownictwa 1.3c
  - Pisze czytelnie i estetycznie, dba o poprawność gramatyczną, ortograficzną i interpunkcyjną 1.3f
- **Edukacja przyrodnicza:**
  - Obserwuje i prowadzi proste doświadczenia przyrodnicze, analizuje je i wiąże przyczynę ze skutkiem 6.1
  - Opisuje życie w wybranych ekosystemach: las, park, łąka 6.2
  - Zna wpływ przyrody nieożywionej na życie roślin- wpływ światła słonecznego, powietrza i wody 6.7a,b
- **Edukacja społeczna:**
  - Wie, jak należy zachowywać się w stosunku do dorosłych i rówieśników, jest chętny do pomocy 5.3
  - Zna najbliższą okolicę 5.6

WŁĄCZ MYŚLENIE!

V. Metody: metoda projektowanych okazji edukacyjnych, pokaz, stawianych zadań, obserwacja.

VI. Środki dydaktyczne

- **do e-doświadczenia:** kompas, mech, kamień i kora pokryta mchem
- **inne:** krzyżówka, kompas

VII. Forma zajęć: zbiorowa, indywidualna.

VIII. Przebieg zajęć:

- **Część wprowadzająca – warunki wyjściowe.**
  - Rozwiązanie krzyżówki i rozmowa na temat wyznaczania kierunków geograficznych w terenie.

- 1. Rośnie na niej trawa.
  - 2. Jesienią dni są krótsze, a .....dłuższe.
  - 3. Następuje po jesieni.
  - 4. Budują je krety.
  - 5. Chodzisz tam na spacer.
  - 6. Rosną w nim drzewa.
- **Zadanie otwarte.**
    - Jakie znasz sposoby wyznaczania kierunków geograficznych?

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Człowiek - najlepsza inwestycja

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

WŁĄCZ MYŚLENIE!

- **Część warsztatowa:**
  - Zabawy z kompasem –uczniowie dokonują odczytów z kompasu. Każdy uczeń musi zobaczyć, jak obraca się igła magnetyczna podczas obracania kompasu (igła magnetyczna wskazuje północ i południe).
- **E– doświadczenie (załącznik do scenariusza zajęć).**
- **Pytania/ zadania/ inne czynności utrwalające poznane wiadomości:**
  - Uzupełnij i wklej do zeszytu tabelę z głównymi kierunkami geograficznymi:

KIERUNEK GEOGRAFICZNY	SKRÓT POLSKI	SKRÓT MIĘDZYNARODOWY
Północ	pn.	N (north)
Południe	pd.	S (south)
Wschód	wsch.	E (east)
Zachód	zach.	W (west)

- **Dodatkowe pytania/ zadania/ czynności dla:**
  - **ucznia zdolnego:** Wymień główne i pośrednie kierunki geograficzne?
  - **ucznia dziesięcioletniego:** Omów wybrany sposób wyznaczania kierunków geograficznych.
  - **ucznia wymagającego pomocy:** Do czego wykorzystujemy kompas?.
  - **ucznia ośmioletniego:** W jaki sposób wyznaczysz kierunek geograficzny, kiedy nie widzisz Słońca?
- **Podsumowanie zajęć.** Uczniowie kończą zdania:
  - Czego dowiedzieliście się na dzisiejszych zajęciach?
  - Co podobało wam się najbardziej?

WŁĄCZ MYŚLENIE!

Załącznik e- doświadczenia do scenariusza nr 8

I. Tytuł e – doświadczenia: „Wyznaczanie kierunków”

II. Zakres doświadczenia: Przyrodniczy – określanie i nazywanie kierunków geograficznych.

III. Cel doświadczenia: Poznanie sposobów wyznaczania kierunków geograficznych..

IV. Hipoteza doświadczenia: W jaki sposób można wyznaczyć kierunki geograficzne w terenie?

V. Spodziewane obserwacje/wnioski ucznia:

Kierunki geograficzne najlepiej wyznaczyć za pomocą kompasu lub pomoże nam w tym obserwacja przyrody.

VI. Wniosek z doświadczenia:

Poznaliśmy dzisiaj sposoby wyznaczania kierunków geograficznych. Najczęściej używamy do tego kompasu. Wyróżnia się cztery podstawowe kierunki geograficzne: północ (N), południe (S), wschód (E) i zachód (W). Kiedy nie mamy kompasu w wyznaczaniu kierunków pomoże nam dokładna obserwacja przyrody:

Przyglądanie się porośniętym mchem pniom drzew i dużych głazów – więcej mchu jest zawsze od strony północnej, ponieważ dociera tam mniejsza ilość promieni słonecznych i jest większa wilgotność.

Mrowiska są bardziej spadziste od strony północnej dzięki czemu jest tam cieplej.

Korony samotnych drzew są mniej rozłożyste od strony północnej a szersze od strony południowej, ponieważ dociera tam więcej światła.

Mając wyznaczony kierunek północny, możemy określić pozostałe kierunki geograficzne i kierunki pośrednie.

Obraz	Dźwięk
Przywitanie dzieci i wstęp do doświadczenia (kadr na aktora).	Cześć dzieciaki! Dzisiaj zajmiemy się wyznaczaniem kierunków. Pomoże wam to orientować się w terenie lub odnaleźć

Człowiek - najlepsza inwestycja

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

WŁĄCZ MYŚLENIE!

	zgubioną drogę. Dzięki tej umiejętności już nigdy nie powinniście się zgubić.
Aktor prezentuje kolejne przedmioty. Za każdym razem wykonujemy zbliżenia na poszczególne rekwizyty i dajemy stop klatkę lub dajemy kilka sekund, aby dać możliwość dzieciom nazwania pokazywanego przedmiotu.	
1. Aktor pokazuje kompas.	<p>To zaczynamy!</p> <p>Tak, to jest specjalny przyrząd do wyznaczania kierunków – nazywa się kompas. Kompas należy trzymać poziomo i ustawić tak jego tarczę, aby koniec igły magnetycznej pokrył się dokładnie z zaznaczonym na tarczy znakiem północy (igła magnetyczna będzie wskazywać kierunek północ – południe). Gdy mam już wyznaczony kierunek północny, mogę wyznaczyć pozostałe kierunki.</p>
2. Aktor pokazuje mech, kamień pokryty mchem lub kawałek kory pokrytej mchem)	<p>Ale jak wyznaczyć kierunek, kiedy nie mamy kompasu? Pomoże nam wtedy obserwacja przyrody. Spójrzcie, co mam?</p> <p>To jest mech, który w lasach i parkach pokrywa drzewa i głązy. Jeśli mchu jest więcej z jednej strony, oznacza to, że jest kierunek północny – dociera tam mniej promieni słonecznych i panuje większa wilgoć, którą mech lubi.</p> <p>Możemy też określić kierunek północny, obserwując mrowisko i samotne drzewo. Mrowisko od tej strony jest bardziej spadziste, dzięki czemu jest tam cieplej, a drzewo jest mniej rozłożyste.</p>

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Człowiek - najlepsza inwestycja

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

WŁĄCZ MYŚLENIE!

<p>Aktor pokazuje jeszcze raz przygotowane przedmioty.</p>	<p>Brawo! Wiecie już, jak w prosty sposób wyznaczyć kierunki. Myślę, że teraz nie zgubicie się na wycieczce w lesie, parku. A jeśli wam się to zdarzy, to wykorzystajcie zdobytą wiedzę.</p>
<p>Podsumowanie doświadczenia.</p>	<p>Poznaliście dzisiaj sposoby wyznaczania kierunków geograficznych. Najczęściej używamy do tego kompasu. Wyróżnia się cztery podstawowe kierunki geograficzne: północ (N), południe (S), wschód (E) i zachód (W). Kiedy nie mamy kompasu, w wyznaczaniu kierunków pomoże nam dokładna obserwacja przyrody:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Przyglądanie się porośniętym mchem pniom drzew i dużych głązów – więcej mchu jest zawsze od strony północnej, ponieważ dociera tam mniejsza ilość promieni słonecznych i jest większa wilgotność. 2. Mrowiska są bardziej spadziste od strony północnej dzięki czemu jest tam cieplej. 3. Korony samotnych drzew są mniej rozłożyste od strony północnej a szersze od strony południowej, ponieważ dociera tam więcej światła. <p>Mając wyznaczony kierunek północny, możemy określić pozostałe kierunki geograficzne i kierunki pośrednie.</p>

Człowiek - najlepsza inwestycja

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

